

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતેની ગુજરાતની ઉચ્ચ અદાલતમાં

વિશેષ દીવાની અરજી નં. ૧૪૦૯૬/૨૦૦૭

મંજૂરી અને હસ્તાક્ષર અર્થે :

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી કે.એમ.ઠાકર

એસડી/ -

=====

૧.	૨. શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવે?	હા.
૨.	પત્રકારને જોવા દેવામાં આવે ?	હા.
૩.	શું ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની વાજબી નકલ જોવા માંગે છે?	ના.

૪.	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	ના.
----	---	-----

=====

નરેશભાઈ કાલૂભાઈ પરમાર.....અરજદાર (ઓ)

વિરુદ્ધ

વિભાગીય વ્યવસ્થાપક.....સામાવાળા(ઓ)

=====

ઉપસ્થિત રહ્યા :

વકીલ શ્રી બિપિન આઈ. મેહતા, અરજદાર (ઓ) નંબર ૧ માટે

વકીલ શ્રી જે. વી. જપ્પી., સામાવાળા(ઓ) નંબર ૧ માટે

સામાવાળા(ઓ) નંબર ૧ માટે નિયમની બજવણી

=====

કોરમ:માનનીય ન્યાયમુર્તિ શ્રી કે.એમ.ઠાકર

તારીખ:૦૧/૧૨/૨૦૧૬

મૌખિક ચુકાદો

અરજદારના વિદ્વાન વકીલ શ્રી મહેતા અને સામાવાળાના વિદ્વાન વકીલ શ્રી જે. વી. જપ્પીને સાંભળ્યા.

૨. વર્તમાન અરજીમાં, અરજદારે ભાવનગર ખાતેની વિદ્વાન શ્રમ અદાલત દ્વારા ૧૯૯૮ના સંદર્ભ (એલ. સી. બી.) નંબર ૨૩૮માં પસાર કરાયેલા તારીખ ૨૯.૩.૨૦૦૭ના ચુકાદાને પડકાર્યો છે, જેમાં વિદ્વાન શ્રમ અદાલતે અંશતઃ સંદર્ભને મંજૂરી આપી છે અને દાવો કરનારની સેવાની સમાપ્તિ ગેરકાયદેસર હતી અને વૈધાનિક જોગવાઈના ઉદ્ધંધનમાં, વિદ્વાન શ્રમ અદાલતે રૂ. ૪૦, ૦૦૦/- વળતરના બદલામાં એક સામટી રકમના વળતર તરીકે આ નિર્દેશથી વ્યથિત અનુભવીને દાવેદારએ આ દલીલ સાથે હાલની અરજી બહાર પાડી છે કે વિદ્વાન શ્રમ અદાલતે બેકવેજના યોગ્ય દર સાથે પુનઃસ્થાપનનો આદેશ આપવો જોઈએ.

૩. નોકરીદાતાએ ગેરકાયદેસર રીતે તેમની સેવા સમાપ્ત કરી હોવાના આરોપ સાથે, દાવેદારએ ઔદ્યોગિક વિવાદ ઉઠાવ્યો હતો. દાવેદારએ માંગ કરી હતી કે તેને તમામ લાભો સાથે સેવામાં પુનઃસ્થાપિત કરવો જોઈએ. યોગ્ય સરકારે આ વિવાદને ચુકાદા માટે ભાવનગર ખાતેની વિદ્વાન શ્રમ અદાલતમાં મોકલ્યો હતો. લર્નડ લેબર કોર્ટે આ વિવાદને ૧૯૯૮ના સંદર્ભ (એલસીબી) નંબર ૨૩૮ તરીકે નોંધ્યો હતો.

૩.૧ દાવાના પોતાના નિવેદનમાં દાવેદારએ આક્ષેપ કર્યો હતો કે તેને પ્રતિસ્પર્ધી કોમ પેની દ્વારા ડોક-મેન તરીકે રૂ. ૨,૦૪૮/- ના પગાર પર

રોકવામાં આવ્યો હતો અને તે છેલ્લા ૩ વર્ષથી વિરોધી એમ્પ્લોયર સાથે કામ કરી રહ્યો હતો, તે પહેલાં એમ્પ્લોયરએ ગેરકાયદેસર રીતે રૂ.૨.૧૯૯૮ પર તેની સેવા સમાપ્ત કરી હતી. દાવેદારએ એવો પણ આક્ષેપ કર્યો હતો કે વિરોધી નોકરીદાતાએ કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન કરીને અને વૈધાનિક જોગવાઈનું ઉલ્લંઘન કરીને, ખાસ કરીને ઔદ્યોગિક વિવાદ અધિનિયમ, ૧૯૪૭ની કલમ ૨૫એફ (ત્યારબાદ "આઈ. ડી. અધિનિયમ" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે) અને ઔદ્યોગિક વિવાદ ગુજરાત નિયમોના નિયમ ૮૧નું ઉલ્લંઘન કરીને તેમની સેવા સમાપ્ત કરી હતી.આવા આક્ષેપો સાથે દાવેદાર માંગ કરે છે કે નોકરીદાતાને તમામ લાભો સાથે તેને પુનઃસ્થાપિત કરવા માટે નિર્દેશ આપવામાં આવે.

૩.૨ નોકરીદાતાએ સંદર્ભનો વિરોધ કર્યો હતો.એમ્પ્લોયર એ દાવાને નકારી કાઢે છે કે દાવેદાર છેલ્લા ૩ વર્ષથી કામ કરી રહ્યો હતો.નોકરીદાતાએ દલીલ કરી હતી કે દાવેદાર ૧.૯.૧૯૯૭ થી સાથે સંકળાયેલો હતો અને તે શરૂઆતમાં રૂ. ૧,૭૭૫/- અને રૂ.૪૫૦-નું વાહન ભથ્થું.નોકરીદાતાએ એવી પણ દલીલ કરી હતી કે સંબંધિત સમયે દાવેદાર પ્રોબેશન ધોરણે કામ કરી રહ્યો હતો, જોકે તેનું કામ સંતોષકારક ન હતું અને તેને રજા વિના ગેરહાજર રહેવાની આદત પણ હતી, તેથી પ્રોબેશનની મુદત પૂરી થાય તે પહેલાં તેની સેવા સમાપ્ત કરવામાં આવી હતી.એવી પણ દલીલ કરવામાં આવી હતી કે દાવેદારને

પ્રોબેશનના આધારે રોકવામાં આવ્યો હોવાથી આઈ. ડી. અધિનિયમની કલમ રપએફને આકર્ષિત કરવામાં આવશે નહીં અને તેથી કલમ રપએફના ઉદ્ધંધનમાં સમાપ્તિ કરવામાં આવી હોવાનો આરોપ ખોટો છે.એવી પણ દલીલ કરવામાં આવી હતી કે દાવેદારની માંગ અન્યાયી છે અને સંદર્ભને નકારી શકાય છે.

૩.૩ દલીલોના નિષ્કર્ષ પર શ્રમ અદાલતે બંને પક્ષોના મૌખિક અને દસ્તાવેજી પુરાવા સ્વીકાર્યા.દાવેદારની જુબાની એક્ઝ ખાતે નોંધવામાં આવી હતી. ૧૮.દાવેદાર અમુક દસ્તાવેજો રેકૉર્ડ પર મૂકે છે જેમ કે પત્ર કે જેના હેઠળ બોનસ ચૂકવવામાં આવ્યું હતું, પગારપત્રક, ઓળખપત્ર વગેરે.

૩.૪ માલિક વતી તેના સાક્ષી શ્રી એ. ટી. તોલાનીની જુબાની નોંધવામાં આવી હતી.૩૦.નોકરીદાતાએ નિમણૂકનો આદેશ અને સમાપ્તિનો આદેશ સહિત કેટલાક દસ્તાવેજો પણ રેકૉર્ડ પર મૂક્યા હતા.

૩.૫ બંને પક્ષોના પુરાવાના નિષ્કર્ષ પર જાણવા મળ્યું કે શ્રમ અદાલતે બંને પક્ષોની રજૂઆતો સાંભળી.

૩.૬ રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ સામગ્રીને ધ્યાનમાં લીધા પછી શીખી શ્રમ અદાલત એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચી કે દાવેદારની સેવાની સમાપ્તિ ગેરકાયદેસર છે.

૩.૭ તેથી વિદ્વાન શ્રમ અદાલતે યોગ્ય રાહતના મુદ્દાને સંબોધિત કર્યો અને વિદ્વાન શ્રમ અદાલતે કંપનીના સાક્ષીના જુબાની પર આધાર રાખ્યો, જેમણે તેમના જુબાની દરમિયાન જુબાની આપી હતી કે કંપની (સ્થાપના) બંધ થઈ ગઈ છે અને તેથી વિદ્વાન શ્રમ અદાલતે અવલોકન કર્યું હતું કે હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને કે કંપની બંધ થઈ ગઈ છે અને પુનઃસ્થાપન મંજૂર કરી શકાતું નથી.પરિણામે શ્રમ અદાલતે એક સામટી વળતર અને વળતરની માત્રાત્મક રકમ રૂ.૪૦,૦૦૦/- આપવાનું યોગ્ય માન્યું.

૩.૮ દાવેદાર આ ચુકાદાથી વ્યથિત છે અને તેને રાહત અપૂરતી અને અન્યાયી લાગે છે.તેથી, અરજી રજૂ કરો.

૪. અરજદાર કામદારના વિદ્વાન વકીલ શ્રી મહેતાએ રજૂઆત કરી હતી કે કામદાર સામાવાળા નોકરીદાતા સાથે સેવામાં હતો અને તેણે નોકરીદાતાએ તેની સેવા સમાપ્ત કરી તે પહેલાં લગભગ ૩ વર્ષ સુધી કામ કર્યું હતું.તેમણે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે અરજદારની સેવા કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન કરીને અને ઔદ્યોગિક વિવાદ અધિનિયમની કલમ ૨૫એફ [ટૂંકમાં "આઈડી અધિનિયમ"] અને ઔદ્યોગિક વિવાદ (ગુજરાત) નિયમોના નિયમ-૮૧નું ઉલ્લંઘન કરીને પણ સમાપ્ત કરવામાં આવી હતી. તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે નોકરીદાતાએ અરજદાર કામદારનું પ્રદર્શન સંતોષકારક ન હોવાના આરોપ પર

તેની સેવા સમાપ્ત કરી દીધી હતી અને તેને પૂર્વ પરવાનગી અથવા સૂચના વિના ગેરહાજર રહેવાની આદત હતી.અરજદારના વિદ્વાન વકીલના જણાવ્યા અનુસાર જ્યારે વિદ્વાન શ્રમ અદાલત એવા નિષ્કર્ષ પર પહોંચી કે અરજદારની સેવાની સમાપ્તિ ગેરકાયદેસર હતી, ત્યારે વિદ્વાન શ્રમ અદાલતે બેકવેઝ સાથે પુનઃસ્થાપનની મંજૂરી આપવી જોઈતી હતી.તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે વિદ્વાન શ્રમ અદાલતે અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કરવામાં ભૂલ કરી છે, કારણ કે વિદ્વાન શ્રમ અદાલતે કોઈપણ સમર્થન વિના પુનઃસ્થાપનને નકારી કાઢ્યું છે અને એક સામટી વળતર આપ્યું છે.તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે વિદ્વાન શ્રમ અદાલતે આ આધાર પર કાર્યવાહી કરી હતી કે કંપની બંધ છે, જો કે, હકીકત એ છે કે સામાવાળા કંપનીની ઘણી શાખાઓ/કચેરીઓ છે અને ભાવનગર ખાતેની માત્ર એક શાખા/કચેરી બંધ હતી અને તેથી, જે આધાર પર કામદારને યોગ્ય રાહત આપવાનો ઇનકાર કરવામાં આવે છે તે વાજબી નથી.આવી દલીલો સાથે, અરજદારના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે અરજદાર સેવામાં પુનઃસ્થાપન માટે હકદાર છે અને જ્યાં સુધી બેકવેજનો દાવો સંબંધિત છે, તે આદેશ જે કોર્ટ કેસની હકીકતોમાં યોગ્ય માને છે, તે પસાર કરી શકાય છે.

૫. તેનાથી વિપરીત, મૂળ પ્રતિસ્પર્ધી સામાવાળા પેઢીના વિદ્વાન વકીલ શ્રી જપીએ રજૂઆત કરી હતી કે દાવેદારને ૧.૯.૧૯૯૭ પર નિયુક્ત કરવામાં આવ્યો હતો અને તેની નિમણૂક પ્રોબેશન ધોરણે કરવામાં આવી

હતી.તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે દાવેદારએ આરોપ લગાવ્યો હતો કે તેઓ લગભગ ૩ વર્ષથી કંપની સાથે કામ કરી રહ્યા છે, જો કે, સામાવાળા કંપની દ્વારા રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવેલા નિમણૂક પત્ર દર્શાવે છે કે તેમની નિમણૂક સપ્ટેમ્બર ૧૯૯૭ માં કરવામાં આવી હતી.તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે જે દસ્તાવેજ પર વિદ્વાન શ્રમ અદાલતે અરજદારની દલીલ સ્વીકારવા માટે આધાર રાખ્યો હતો કે તેઓ લગભગ ૩ વર્ષથી કંપની સાથે કામ કરી રહ્યા હતા, તેને ધ્યાનમાં લઈ શકાયો ન હોત અને અદાલત દ્વારા તેના પર આધાર રાખી શકાયો ન હોત.તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે દાવેદાર કંપની સાથે છ મહિના સુધી કામ કરતો હતો, કારણ કે ૧.૯.૧૯૯૭ પર પ્રોબેશન ધોરણે રોકાયેલા પછી, તેની સેવા રૂ.૨.૧૯૯૮ પર સમાપ્ત કરવામાં આવી હતી કારણ કે તેનું પ્રદર્શન સંતોષકારક ન હતું અને તેને પૂર્વ સૂચના અને રજાની પરવાનગી વિના ગેરહાજર રહેવાની આદત હતી.આ સંજોગોમાં પ્રોબેશનનો સમયગાળો પૂરો થાય તે પહેલાં જ દાવેદારની સેવા સમાપ્ત કરવામાં આવી હતી.તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે દાવેદાર પ્રોબેશન ધોરણે કામ કરી રહ્યો હોવાથી, ઓળખ અધિનિયમની કલમ ૨૫ લાગુ થશે નહીં.આમ, ઉપરોક્ત જોગવાઈનું પાલન કરવાની કંપની તરફથી કોઈ જવાબદારી નથી.તેમણે રજૂઆત કરી હતી કે કામદારે વિરોધ હોવા છતાં, રૂ.૪૦,૦૦૦/- ની ચુકવણી સ્વીકારી છે, જે સામાવાળા કંપનીએ ચુકાદાના પાલનમાં ચૂકવી હતી અને તેથી, હવે, દાવેદાર અન્ય કોઈ રાહતની માંગમાં વાજબી નથી.ઉપરોક્ત દલીલો સાથે, સામાવાળા એમ્પ્લોયરના વિદ્વાન વકીલ શ્રી જપીએ અરજીનો વિરોધ કર્યો હતો.

૬. શરૂઆતમાં, એ નોંધવું જરૂરી અને સુસંગત છે કે સામાવાળા કંપનીએ વિદ્વાન શ્રમ અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા ચુકાદાને પડકાર્યો નથી.આ ઉપરાંત, સામાવાળા કંપનીએ, અરજદારના વિદ્વાન વકીલે દાવો કર્યો છે તેમ, વિદ્વાન શ્રમ અદાલત દ્વારા પસાર કરાયેલા નિર્દેશ અનુસાર કામ કર્યું છે અને કંપનીએ એક સામટી વળતરની ચુકવણી કરીને ચુકાદાનો અમલ કર્યો છે એટલે કે રૂ.૪૦,૦૦૦/-.

૬.૧ આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, એટલે કે જ્યારે અરજદારે ચુકાદા અને વિદ્વાન શ્રમ અદાલત દ્વારા નોંધાયેલા તારણો અને તારણો અને/અથવા વિદ્વાન શ્રમ અદાલત દ્વારા અંતિમ નિર્દેશને પડકાર્યો ન હોય, ત્યારે સામાવાળા કંપની માટે વિદ્વાન શ્રમ અદાલત દ્વારા નોંધાયેલા કોઈપણ નિરીક્ષણ અથવા નિષ્કર્ષ અથવા તારણો પર વિવાદ કરવો ખુલ્લો રહેશે નહીં.

૭. ઉપરોક્ત હકીકતની પૃષ્ઠભૂમિમાં, એ ધ્યાનમાં લેવું સુસંગત છે કે વિદ્વાન શ્રમ અદાલતે દાવેદારનો કેસ સ્વીકાર્યો છે કે તેણે કંપની સાથે ૧૨ મહિનાથી વધુ સમય સુધી કામ કર્યું હતું.વિદ્વાન શ્રમ અદાલતે દાવેદાર દ્વારા રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવેલા દસ્તાવેજના આધારે દાવેદારનો ઉપરોક્ત કેસ સ્વીકાર્યો હતો.આ બાબતની તે દ્રષ્ટિએ, ઉપરોક્ત તારણને દોષિત ઠેરવી શકાય નહીં.

૭.૧ અન્યથા પણ, જ્યારે સામાવાળા કંપનીએ ચુકાદાને પડકાર્યો નથી, ખાસ કરીને વિદ્વત શ્રમ અદાલત દ્વારા નોંધાયેલા તારણો જેમાં વિદ્વત શ્રમ અદાલતે તારણ કાઢ્યું હતું કે દાવેદારએ કંપની સાથે ૧૨ મહિનાથી વધુ સમય સુધી કામ કર્યું હતું અને તેણે ૨૪૦ દિવસથી વધુ સમય સુધી કામ કર્યું હતું, ત્યારે જ્યાં સુધી કંપનીની વાત છે ત્યાં સુધી વિદ્વત શ્રમ અદાલત દ્વારા ઉપરોક્ત અવલોકનો અને નિષ્કર્ષ સામે કોઈ વાંધો ઉઠાવવાનો પ્રશ્ન જ નથી.

૮. એવોર્ડમાંથી, એવું નોંધવામાં આવ્યું છે કે વિદ્વત શ્રમ અદાલત, રેકૉર્ડ પર ઉપલબ્ધ પુરાવાઓની તપાસ કર્યા પછી, એ નિષ્કર્ષ પર પહોંચી છે કે દાવેદાર સામાવાળા કંપની સાથે ૧૨ મહિના અને ૨૪૦ દિવસથી વધુ સમય સુધી કામ કરતો હતો. કહેવાતા તારણનો વિરોધ કરવા અથવા તેનો વિરોધ કરવા માટેની કોઈપણ સામગ્રી આ અરજીના રેકૉર્ડ પર મૂકવામાં આવી નથી અને સામાવાળા કંપની રેકૉર્ડમાંથી એવી કોઈ સામગ્રી તરફ ધ્યાન દોરવામાં નિષ્ફળ ગઈ છે જે આ અદાલતને ખાતરી આપે કે વિદ્વાન શ્રમ અદાલત દ્વારા નોંધાયેલ હકીકતનું ઉપરોક્ત તારણ ભૂલભરેલું અથવા વિકૃત છે. અન્યથા પણ, ઉપર જણાવ્યા મુજબ, કંપની દ્વારા કહેવાતા તારણો સામે કોઈ પડકાર નથી.

૯. તેથી, આ અદાલતે વિદ્વાન શ્રમ અદાલત દ્વારા હકીકતના કહેવાતા તારણના પ્રકાશમાં વર્તમાન કેસમાં આગળ વધવું પડશે.

૧૦. આ અરજીમાં અન્ય એક પાસું પણ સામેલ છે જેને પણ ધ્યાનમાં લેવું જોઈએ.

૧૦.૧ કંપની દ્વારા દાખલ કરાયેલ લેખિત નિવેદન વાંચીને, તે બહાર આવે છે કે કંપની પોતે દાવો કર્યો હતો કે પ્રોબેશન સમયગાળો પૂરો થાય તે પહેલાં દાવેદારની સેવા સમાપ્ત કરવામાં આવી હતી.

૧૦.૨ કંપનીએ એવો પણ દાવો કર્યો હતો અને ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે દાવેદારની સેવા સમાપ્ત કરવામાં આવી હતી કારણ કે (i) તેનું પ્રદર્શન અસંતોષકારક હતું; અને (ii) દાવેદારને રજા અને પૂર્વ પરવાનગી વિના ગેરહાજર રહેવાની આદત હતી.

૧૦.૩ કંપનીના કેસ અનુસાર, સમાપ્તિ આદેશમાં કંપની દ્વારા ખાસ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો કે તેમનું પ્રદર્શન અસંતોષકારક જણાયું હતું.

૧૦.૪ કંપની દ્વારા કરવામાં આવેલી દલીલો અને રજૂઆતોના ઉપરોક્ત પાસાઓ પરથી એવું બહાર આવે છે કે દાવેદારની સેવાની સમાપ્તિ એક શિક્ષાત્મક કાર્યવાહી હતી અને દાવેદાર સામે પસાર કરવામાં આવેલો આદેશ દંડાત્મક, શિક્ષાત્મક અને કલંકિત આદેશ છે.

૧૦.૫ વધુમાં, પ્રોબેશનનો સમયગાળો પૂરો થાય તે પહેલાં જ અરજદાર કામદાર સામે કલંકિત આદેશ દ્વારા આવી શિક્ષાત્મક કાર્યવાહી કરવામાં આવી હતી.

૧૦.૬ અલગ રીતે કહીએ તો, અરજદાર કામદારની સેવા પ્રોબેશનની મુદત પૂરી થવા પર સમાપ્ત કરવામાં આવી ન હતી.

૧૦.૭ આ સંજોગોમાં, દાવેદારની સેવા કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું પાલન કર્યા વિના સમાપ્ત કરી શકાતી ન હતી, ખાસ કરીને જ્યારે કંપનીએ શિક્ષાત્મક પગલા તરીકે તેની સેવા સમાપ્ત કરી હતી.

૧૦.૮ આ સંદર્ભમાં પણ, દાવેદારની સેવાની સમાપ્તિ જેવી કંપનીની કાર્યવાહી ટકાઉ નથી.

૧૦.૯ પરિણામે, અરજદારની સેવા ગેરકાયદેસર રીતે સમાપ્ત કરવામાં આવી હોવાના વિદ્વાન શ્રમ અદાલતના અંતિમ નિર્ણયને દોષિત ઠેરવી શકાય નહીં.

૧૧. જ્યારે એવું જાણવા મળે કે દાવેદારની સેવા ગેરકાયદેસર અને અચાનક અને કુદરતી ન્યાય અને/અથવા વૈધાનિક જરૂરિયાતના સિદ્ધાંતોનું

પાલન કર્યા વિના સમાપ્ત કરવામાં આવી હતી, ત્યારે યોગ્ય રાહતનો પ્રશ્ન ઊભો થશે.

૧૨. આ સંદર્ભમાં, દીપાલી ગુંડુ સુરવાસ વિ. ના કિસ્સામાં તાજેતરના નિર્ણયની નોંધ લેવી સુસંગત છે. ક્રાંતિ જુનિયર અધ્યાપક મહાવિદ્યાલય (ડી. ઈ. ડી.) (૨૦૧૩) ૧૦ એસ. સી. સી. ૩૨૪.ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે અન્ય બાબતોની સાથે અવલોકન કર્યું છે કે: _

“૩૮.૧ ખોટી રીતે સેવા સમાપ્ત કરવાના કિસ્સામાં, સેવાની સાતત્યતા અને પાછળના વેતન સાથે પુનઃસ્થાપન એ સામાન્ય નિયમ છે.

૩૮.૨ ઉપરોક્ત નિયમ એ બાબતને આધીન છે કે પાછળના વેતનના મુદ્દાનો નિર્ણય કરતી વખતે, ચુકાદો આપનાર સત્તાધિકારી અથવા અદાલત કર્મચારી/કામદારની સેવાની લંબાઈ, કર્મચારી/કામદાર સામે સાબિત થયેલા ગેરવર્તણૂકની પ્રકૃતિ, જો કોઈ હોય તો,, નોકરીદાતાની નાણાકીય સ્થિતિ અને સમાન અન્ય પરિબલોને ધ્યાનમાં લઈ શકે છે.

૩૮.૩ સામાન્ય રીતે, એક કર્મચારી અથવા કામદાર કે જેની સેવાઓ સમાપ્ત કરવામાં આવે છે અને જે વેતન પાછું મેળવવા માંગે છે તેણે કાં તો દલીલ કરવી જરૂરી છે અથવા ઓછામાં ઓછું પ્રથમ વખતની અદાલત સમક્ષ નિવેદન કરવું જરૂરી છે કે તે/તેણી લાભદાયી રીતે નોકરીમાં ન હતા અથવા ઓછા વેતન પર નોકરી કરતા હતા.જો એમ્પ્લોયર પૂર્ણ વેતનની ચુકવણી ટાળવા માંગે છે, તો તેણે દલીલ કરવી પડશે અને તે સાબિત કરવા માટે નક્કર પુરાવા પણ રજૂ કરવા પડશે કે કર્મચારી/કામદાર લાભકારક રીતે નોકરી કરતો હતો અને તેને સેવાની સમાપ્તિ પહેલા મેળવેલા વેતન જેટલું વેતન મળતું હતું.આવું એટલા માટે છે કારણ કે તે સ્થાયી કાયદો છે કે કોઈ ચોક્કસ હકીકતના અસ્તિત્વના પુરાવાનો બોજ તે વ્યક્તિ પર પડે છે જે તેના અસ્તિત્વ વિશે હકારાત્મક દાવા કરે છે.નકારાત્મક હકીકત સાબિત કરવા કરતાં સકારાત્મક હકીકત સાબિત કરવી હંમેશા સરળ હોય છે.તેથી, એકવાર કર્મચારી દર્શાવે છે કે તે નોકરી કરતો ન હતો, ત્યારે કર્મચારી લાભદાયી રીતે નોકરી કરતો હતો અને સમાન અથવા નોંધપાત્ર રીતે સમાન વેતન મેળવતો હતો તે સાબિત કરવાની જવાબદારી નોકરીદાતાની છે.

૩૮.૪ જે કેસોમાં શ્રમ અદાલત/ઔદ્યોગિક ટ્રિબ્યુનલ ઔદ્યોગિક વિવાદ અધિનિયમ, ૧૯૪૭ની કલમ ૧૧-એ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરે છે અને શોધી કાઢે છે કે કર્મચારી/કામદાર સામે કરવામાં આવેલી તપાસ કુદરતી ન્યાય અને/અથવા પ્રમાણિત સ્થાયી આદેશોના નિયમો સાથે સુસંગત હોવા છતાં, જો કોઈ હોય તો, પરંતુ એવું માને છે કે સજા સાબિત થયેલા ગેરવર્તણૂક માટે અપ્રમાણસર હતી, તો તેને સંપૂર્ણ વેતન ન આપવાની વિવેકબુદ્ધિ હશે.જો કે, જો શ્રમ અદાલત/ઔદ્યોગિક ટ્રિબ્યુનલને લાગે કે કર્મચારી અથવા કામદાર કોઈપણ ગેરવર્તણૂક માટે બિલકુલ દોષિત નથી અથવા નોકરીદાતાએ ખોટો આરોપ લગાવ્યો છે, તો પછી સંપૂર્ણ વેતન આપવા માટે પૂરતા વાજબીપણું હશે.

૩૮.૫ જે કેસોમાં સક્ષમ અદાલત અથવા ટ્રિબ્યુનલને લાગે છે કે નોકરીદાતાએ વૈધાનિક જોગવાઈઓ અને/અથવા કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું ઘોર ઉલ્લંઘન કર્યું છે અથવા કર્મચારી અથવા કામદારને પીડિત કરવા માટે દોષિત છે, તો સંબંધિત અદાલત અથવા ટ્રિબ્યુનલ સંપૂર્ણ વળતરની ચુકવણીનો નિર્દેશ આપવામાં સંપૂર્ણપણે ન્યાયી ગણાશે.આવા કિસ્સાઓમાં, ઉચ્ચ અદાલતોએ બંધારણની કલમ ૨૨૬ અથવા ૧૩૬ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરવો જોઈએ નહીં અને

શ્રમ અદાલત વગેરે દ્વારા પસાર કરાયેલા ચુકાદામાં દખલ કરવી જોઈએ નહીં, કારણ કે કર્મચારી/કામદારના સંપૂર્ણ વેતન મેળવવાના હક અથવા તે ચૂકવવાની નોકરીદાતાની જવાબદારી અંગે અલગ અભિપ્રાય રચવાની સંભાવના છે.અદાલતોએ હંમેશા એ ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે ખોટી/ગેરકાયદેસર રીતે સેવાની સમાપ્તિના કિસ્સામાં, ગુનેગાર નોકરીદાતા છે અને પીડિત કર્મચારી/કામદાર છે અને કર્મચારી/કામદારને સંપૂર્ણ વેતનના રૂપમાં તેની બાકી રકમ ચૂકવવાના બોજમાંથી મુક્તિ આપીને તેના ખોટા કાર્યો માટે નોકરીદાતાને પ્રીમિયમ આપવાનું કોઈ વાજબીપણું નથી.

૩૮.૬ સંખ્યાબંધ કેસોમાં, ઉચ્ચ અદાલતોએ પ્રાથમિક ન્યાયનિર્ણાયક સત્તામંડળના ચુકાદામાં આ આધાર પર દખલ કરી છે કે મુકદ્દમાને અંતિમ સ્વરૂપ આપવામાં લાંબો સમય લાગ્યો છે અને મોટાભાગના કેસોમાં આવા વિલંબ માટે પક્ષો જવાબદાર નથી.માળખાગત સુવિધાઓ અને માનવબળનો અભાવ એ કેસના નિકાલમાં વિલંબનું મુખ્ય કારણ છે.આ માટે વાદીઓને દોષિત ઠેરવી શકાતા નથી અથવા સજા કરી શકાતી નથી.જો કર્મચારી અથવા કામદારને તેની સેવાની સમાપ્તિ અને પુનઃસ્થાપનના આદેશને આપવામાં આવેલી અંતિમતા વચ્ચે લાંબો સમય વીતી ગયો હોય તો

તેને પગાર પરત આપવાનો ઇનકાર કરવામાં આવે તો તે ગંભીર અન્યાય સમાન ગણાશે.અદાલતોએ ધ્યાનમાં રાખવું જોઈએ કે આમાંના મોટાભાગના કિસ્સાઓમાં, નોકરીદાતા કર્મચારી અથવા કામદારની સરખામણીમાં ફાયદાકારક સ્થિતિમાં હોય છે.તે પીડિતની પીડાને લંબાવવા માટે શ્રેષ્ઠ કાનૂની મગજની સેવાઓનો લાભ લઈ શકે છે, એટલે કે, કર્મચારી અથવા કામદાર, જે ચોક્કસ ખ્યાતિ ધરાવતા વકીલ પર નાણા ખર્ચવાની વૈભવી પરવડી શકે તેમ નથી.તેથી, આવા કિસ્સાઓમાં હિન્દુસ્તાન ટિન વર્ક્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ કર્મચારીઓમાં સૂચવેલ અભ્યાસક્રમ અપનાવવો સમજદારીભર્યો રહેશે."

૧૩. આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને, વિદ્વાન શ્રમ અદાલત પુનઃસ્થાપનની રાહતને નકારી શકી ન હોત અને નકારી શકી હોત.

૧૪. એવું લાગે છે કે વિદ્વાન શ્રમ અદાલતે પુનઃસ્થાપનની રાહત આપી ન હતી કારણ કે સામાવાળા કંપનીના સાક્ષીએ વિદ્વાન શ્રમ અદાલત સમક્ષ પોતાની જુબાનીમાં દાવો કર્યો હતો કે કંપની/સંસ્થા બંધ થઈ ગઈ છે.

૧૪.૧ જો કે, આ અરજીની સુનાવણી સમયે, અરજદારના વિદ્વાન વકીલ શ્રી મહેતાએ ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે કંપની બંધ થઈ નથી.

૧૪.૨ તેમણે એમ પણ ભારપૂર્વક જણાવ્યું હતું કે, કંપનીની વિવિધ શાખાઓ છે, જેમાં અમદાવાદ ખાતે શાખા અને એક શાખા સામેલ છે ગાંધીધામ ખાતે શાખા.

૧૪.૩ તેમણે એ પણ સ્પષ્ટતા કરી હતી કે હકીકતમાં, થોડા સમય પછી ભાવનગર શાખાની પ્રવૃત્તિઓ સંબંધિત સમયે કંપની દ્વારા બંધ કરવામાં આવી હતી.જો કે, સમગ્ર કંપની/સંસ્થા ક્યારેય બંધ થઈ નથી અને તેની વ્યવસાયિક પ્રવૃત્તિઓ અને કામગીરી હંમેશા ચાલુ રહી છે.

૧૪.૪ તેમની રજૂઆતને ટેકો આપવા માટે, વિદ્વાન વકીલ શ્રી મહેતાએ અરજીના પરિશિષ્ટ-સી, પૃષ્ઠ ૨૮ પરના દસ્તાવેજ પર પણ આધાર રાખ્યો હતો, એટલે કે ૧૧.૪.૨૦૦૭ તારીખનો પત્ર જેમાં દાવેદારએ કંપનીને તેમની વિનંતી મોકલી હતી કે કંપનીની પ્રવૃત્તિઓ અન્ય કોઈપણ શાખાઓમાં હાથ ધરવામાં આવી રહી હોવાથી, તેમની કોઈપણ શાખાઓમાં નિમણૂક થઈ શકે છે અને તેઓ જ્યાં પણ નિયુક્ત છે ત્યાં તેમની સેવા આપવા તૈયાર છે.કંપનીએ સંદેશાવ્યવહારમાં દાવેદાર દ્વારા ઉદ્દેખિત વિગતો પર ક્યારેય વિવાદ કર્યો નથી.

૧૪.૫ આ અરજીની સુનાવણીના સમયે પણ, સામાવાળા કંપનીના વિદ્વાન વકીલ શ્રી જપી, અરજદાર કામદારના વિદ્વાન વકીલ શ્રી મહેતાની

રજૂઆત પર વિવાદ ન કરી શક્યા અને ન જ કર્યો, કે કંપનીની અન્ય શાખાઓ હજુ પણ વ્યવસાયિક પ્રવૃત્તિઓ ચલાવી રહી છે અને કંપની બંધ થઈ નથી.

૧૫. ઉપરોક્ત તથ્યોમાંથી જે બહાર આવે છે તે એ છે કે વિદ્વાન શ્રમ અદાલત સમક્ષ સંપૂર્ણ અને સાચા તથ્યો જાહેર કરવામાં આવ્યા ન હતા.

૧૫.૧ વિદ્વાન શ્રમ અદાલતને એવું માનવા માટે બનાવવામાં આવી હતી કે કંપની તેની સંપૂર્ણતામાં એટલે કે સમગ્ર સંસ્થા પોતે બંધ છે.

૧૫.૨ વિદ્વાન શ્રમ અદાલત સમક્ષ સ્પષ્ટતા કરવામાં આવી ન હતી કે માત્ર એક જ શાખા બંધ કરવામાં આવી છે.

૧૫.૩ જો આ પાસાને વિદ્વાન શ્રમ અદાલત સમક્ષ યોગ્ય રીતે સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યું હોત, તો તમામ સંભાવનાઓમાં, વિદ્વાન શ્રમ અદાલતે યોગ્ય રાહત આપી હોત.

૧૬. જો કે, કંપની અને તેની સ્થાપના અને તેની કામગીરી/પ્રવૃત્તિઓ બંધ કરવામાં આવી નથી તે હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને, કામદારની પુનઃસ્થાપનાની તક છે અને દાવેદારની સેવાની સમાપ્તિ ગેરકાયદેસર હતી તે

હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને અને કંપનીએ વિદ્વાન શ્રમ અદાલત દ્વારા તારણો અને નિષ્કર્ષને પડકાર્યો નથી તે હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને, હકીકત એ છે કે અરજદારની સેવા ગેરકાયદેસર રીતે સમાપ્ત કરવામાં આવી હતી.

૧૭. પરિણામે, અરજદાર માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા ઉપરોક્ત ટાંકવામાં આવેલા અવલોકનોના પ્રકાશમાં યોગ્ય રાહત મેળવવા માટે હકદાર છે.

૧૮. પરિણામે અને ઉપરોક્ત ચર્ચાના પ્રકાશમાં અને ઉપરોક્ત કારણોસર, નીચેનો આદેશ પસાર કરવામાં આવે છે: _

[એ] વર્તમાન અરજીમાં આક્ષેપ કરાયેલ ચુકાદો રદ કરવામાં આવ્યો છે અને તેમાં આંશિક ફેરફાર કરવામાં આવ્યો છે.

[બી] પુનઃસ્થાપન તેમજ બેકવેજના બદલામાં રૂ.૪૦,૦૦૦/- નું એક સામટી વળતર આપવાનો નિર્ણય અલગ રાખવામાં આવે છે અને કંપનીને દાવાદારને તેની મૂળ પોસ્ટ પર સેવાની સાતત્યતા સાથે પુનઃસ્થાપિત કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે.

[સી] તે સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે કંપની તેની કોઈપણ શાખાઓ/કચેરીઓમાં દાવાદારને પોસ્ટ કરવા માટે ખુદી રહેશે.

[ડી] જ્યાં સુધી બેકવેજની વાત છે, કોર્ટનો મત છે કે કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં અને દાવો કરનારની સેવા સમાપ્ત કરવામાં આવી તે પહેલાં તેની સેવાની કુલ લંબાઈને ધ્યાનમાં રાખીને અને જે કારણસર દાવો કરનારની સેવા સમાપ્ત કરવામાં આવી હતી તેને ધ્યાનમાં રાખીને અને એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને કે વચગાળાના સમયગાળા દરમિયાન, દાવો કરનાર બેરોજગાર રહ્યો ન હોત, જો કંપનીને દાવો કરનારને ૩૦ ટકા બેકવેજની ચૂકવણી કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે, તો તે ઇક્વિટીને સંતુલિત કરશે અને ન્યાયના હિતમાં કામ કરશે.તેથી, સામાવાળાને અરજદારને તેની મૂળ પોસ્ટ પર સેવાની સાતત્યતા અને ૩૦ ટકા બેકવેજ સાથે પુનઃસ્થાપિત કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે.

ઉપરોક્ત અવલોકનો, નિર્દેશો અને સ્પષ્ટતા સાથે, વર્તમાન અરજીને આંશિક રીતે મંજૂરી છે.નિયમને ઉપરોક્ત હદ સુધી સંપૂર્ણ બનાવવામાં આવ્યો છે.

એસડી/-

(કે.એમ.ઠાકર, ન્યાયમુર્તિ.)

વિષય:—શ્રમ અદાલતના એકસામટા વળતરના આદેશ સામેની અરજીમાં ગેરકાયદેસર સેવાસમાપ્તિ બદલ ૩૦% પાછલા વેતન અને સેવાની સાતત્યતા સાથે પુનઃસ્થાપનાનો હુકમ.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: *The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.*